

УДК 159.9:81.165.6

ЧИХАНЦОВА О. А.

*Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»,
м. Київ*

СПЕЦИФІКА ПРОЦЕСУ ОВОЛОДІННЯ СТАРШОКЛАСНИКАМИ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

У статті розглядається роль іншомовного спілкування за фахом, проблема формування іншомовних навичок у випускників школи та визначаються рівні сформованості компонентів психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами: мотиваційний, когнітивний, операційно-процесуальний. Кожен компонент передбачає відповідні вміння, сформованість яких є необхідною умовою для вивчення іноземної мови в освітньому середовищі. Результати експерименту дозволили встановити психологічну специфіку процесу оволодіння учнями іноземними мовами у старшій школі. Ця специфіка представлена бажанням і готовністю старшокласників до індивідуально-групових імпровізованих форм роботи у вільний від навчального навантаження час.

Ключові слова: іноземне професійне спілкування, формування іншомовних навичок, оволодіння іноземною мовою, формування іншомовного мовлення, процес оволодіння іноземними мовами, професійне спрямування, психологічна готовність до спілкування іноземною мовою, суб'єкт навчальної діяльності.

Постановка проблеми. Показовим фактором підвищення ролі практичного володіння молоддю іноземною мовою є тенденція на ринку праці, оскільки постійною є потреба у фахівцях, які володіють не лише однією, а двома і більше іноземними мовами. Саме такі фахівці є більш мобільними і конкурентоздатними у виборі місця роботи у нашій країні та за її межами. Вивчення у навчальних закладах більш, ніж однієї іноземної мови, безумовно, знаходиться також і в інтересах загальної національної політики України. Ефективність формування іншомовного мовлення зумовлена низкою психологічних та педагогічних чинників, які можна визначити як суттєві обставини, що впливають на успішність розвитку спілкування у майбутніх спеціалістів. Фактори успішності базуються на структурі навчальної діяльності, яка дозволяє ідентифікувати їх з її структурними компонентами створення умов для розвитку внутрішньої мотивації до спілку-

вання, удосконалення навчально-виховного процесу за рахунок уключення учнів у процес обговорення конкретних ситуацій.

Для міжнародної співпраці потрібна висока іншомовна підготовка. У цій ситуації іноземна мова розглядається як обов'язковий компонент професійної підготовки і важлива передумова побудови успішної кар'єри випускника школи у майбутньому.

Навчання іноземній мові майбутніх спеціалістів повинно розглядатись крізь призму їх подальшої професійної діяльності. Важливим завданням навчання іноземної мови за професійним спрямуванням є формування спеціалізованої компетенції у сферах професійного та ситуативного спілкування, оволодіння новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку іншомовного спілкування у процесі вивчення іноземної мови розглядалася у багатьох дослідженнях [2; 4; 6; 8; 10]. Проте наявні дослідження характеризуються неоднозначністю підходів до розуміння та розв'язання цієї проблеми. Останнім часом проблема покращення іншомовної підготовки фахівців різного професійного спрямування набула особливої актуальності і стала предметом багатьох досліджень, зокрема психологічні аспекти формування комунікативної компетентності вивчалися Зонтовою [7] та ін.

Ми поділяємо підходи дослідників, у яких висвітлено особливості спілкування іноземними мовами за фахом [2; 5; 9], а оволодіння іноземними мовами за фахом вважається вагомим складовою професійної компетентності, яка має у кожному виді діяльності свою специфіку.

На формування психологічної готовності старшокласників до спілкування іноземною мовою впливають як умови навчання, так й індивідуально-психологічні та вікові особливості учнів. Ми поділяємо думку С. М. Бучацької про те, що варто створювати такі умови, за яких учень був би суб'єктом навчальної діяльності, її активним учасником та творцем; коли навчання сповнюється особистісного, професійно спрямованого змісту, а навчальні завдання включають різноманітні аспекти його майбутньої фахової діяльності та стають певним підготовчим етапом його трудової діяльності [2].

Мета, яку ми ставимо у цій статті, є дослідження сформованості психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами та формування іншомовних навичок.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Вирішення означеної проблеми оволодіння старшокласниками іноземними мовами передбачає перш, за все, формування готовності старшокласників до ефективного опанування іншомовною комунікативною компетенцією відповідно до вимог навчальних програм з іноземної мови.

У нашому дослідженні ми дотримуємось трактовки готовності старшокласників, що містить у собі психологічні компоненти, необхідні для здійснення англомовленнєвої навчальної діяльності, тобто здатність до цієї діяльності на етапі вивчення англійської мови у вишу.

Говорячи про формування готовності до іншомовленнєвої діяльності, слід зазначити необхідність урахування психологічних особливостей тих, хто навчається, і самого процесу мовленнєвої діяльності.

Виходячи з викладеного, сформувати належний рівень готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у подальшій професійній підготовці можна лише у діяльності та з урахуванням особливостей розвитку особистості. При цьому оволодіння іноземною мовою – це активна форма володіння, уміння використовувати іноземну мову в реальних умовах у ситуації спілкування у той час як вивчення іноземної мови – це найчастіше засвоєння мовних форм – лексики, граматики тощо, і, як правило, невміння користуватися мовою у ситуації спілкування.

Вивчення іноземної мови є важким процесом, що вимагає терпіння, великої концентрації та впевненості в успішності його завершення. Тому, щоб домогтися результатів у вивченні іноземної мови, необхідна відповідна мотивація, адже без неї бажання зникає дуже швидко і процес вивчення мови втрачає ефективність. Тобто необхідне чітке розуміння того, для чого це потрібно, та які нові можливості можуть відкритися завдяки знанням іноземних мов.

До мотивів, які спонукають учнів приступити до вивчення англійської мови, належать: можливість навчатися за кордоном, доступ до інформації, прагнення до саморозвитку, відсутність мовного бар'єра під час подорожей, можливість читати твори мистецтва в оригіналі. Дуже сильною підтримкою мотивації для вивчення іноземної мови є отримання першого результату,

оскільки ніщо так не мотивує, як наявність успіхів при виконанні завдань.

З метою виявлення ефективних засобів впливу на психологічну готовність старшокласників до оволодіння іноземними мовами у вищому навчальному закладі (ВНЗ) було проведено дослідження. У формувальному експерименті взяли участь учні коледжу «Освіта» м. Києва експериментальної та контрольної груп (32 учні – експериментальна група (ЕГ) та 30 – контрольна група старшокласників (КГ)).

Як свідчать результати, отримані у ході констатувального етапі експерименту, рівень готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ переважно середній. Знання випускників школи іншомовної лексики, рівень комунікативних знань та оволодіння іноземною мовою є недостатнім для спілкування іноземними мовами за фахом. Учні старшої школи не завжди готові використовувати іноземну мову для майбутньої професійної діяльності. Діагностичний зріз показав певні труднощі у старшокласників, які виникають під час іншомовного спілкування, недостатню мовленнєву підготовку та недооцінку вчителями ролі іноземної мови для майбутніх спеціалістів. Студенти перших курсів не бачать залежності професіоналізму спеціаліста від знань іноземної мови та вміння нею користуватися як засобом іншомовної комунікації.

Робота з учнями старших класів експериментальної групи проводилась у формі факультативних занять по дві години на тиждень протягом одного навчального року. Заняття проводились викладачем англійської мови та психологом у двох підгрупах чисельністю по 16 осіб експериментальної групи та по 15 осіб у двох підгрупах контрольної групи.

Нами проведено контрольні заміри рівнів розвитку кожного з компонентів психологічної готовності на початковому та заключному етапах формувального експерименту. Під час експерименту нами встановлено, що на ефективний розвиток психологічної готовності старшокласників мали вплив комплексні заходи, такі як лекції: бесіди, рольові ігри, спеціальні заняття, вправи, соціально-психологічні тренінги та ін.

Варто підкреслити, що важливу роль у формуванні загальної психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами відіграє мотиваційний компонент, тому на пер-

шому етапі формувального експерименту були проведені лекції, бесіди, дискусії, консультації, що повинно було б підвищити мотивацію учнів до вивчення іноземних мов. Аналіз результатів проведеної роботи засвідчив, що у всіх компонентах психологічної готовності старшокласників експериментальної групи до оволодіння іноземними мовами відбулись суттєві зміни, чого не можна сказати про учнів старших класів контрольної групи, у яких за рік не відбулись зміни у компонентах психологічної готовності до оволодіння іноземними мовами у ВНЗ.

У процесі формувального експерименту, проводячи раз на півріччя зрізи знань та умінь згідно з програмою дослідження, ми змогли диференціювати знання старшокласників ЕК і КГ з іноземної мови. Контрольні зрізи проводились на початку навчального року, а також наприкінці його. У ході експериментальної роботи ми застосовували групову та індивідуальну форми роботи. Розвиток мотивації учнів ЕГ до оволодіння іноземними мовами здійснювався за допомогою дискусій, виконання навчальних та творчих завдань іноземною мовою, рольових та ділових ігор, диспутів.

Для нашого дослідження важливо було встановити, як змінилися значення складових психологічної готовності, зокрема когнітивного компоненту зазначеної вище готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами. Результати дослідження подано у табл. 1.

Таблиця 1

Рівні сформованості когнітивного компоненту психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами (N=62)

Складові когнітивного компоненту	Середнє значення, у балах	
	До проведення формувального експерименту	Після проведення формувального експерименту
1. Теоретичні знання про основні поняття з іноземної мови	7,9	9,4
2. Пошуково-інформаційна складова	7,6	9,2
3. Здатність продемонструвати знання з ІМ	6,8	8,1

Такий показник як пошук іншомовної інформації оцінений в учнів ЕГ у середньому на 9,2 бали за дванадцятибальною шкалою. Цей показник свідчить про наявність зростаючої зацікавленості учнів до ІМ.

Схильність до оволодіння теоретичними знаннями з іноземної мови зросла з 7,9 до 9,4 балів, що відповідає високому рівню. Під час співбесід з'ясувалося, що старшокласники, після проведення з ними експериментальної роботи, набагато точніше формулюють теоретичні знання та можуть навести необхідні приклади.

Щодо здатності продемонструвати знання з іноземної мови, то учні ЕГ засвідчили за результатами експерименту зростання цього показника до 8,1 бала, що відповідає середньому рівню. Під час уроків іноземної мови більшість з учнів ЕГ легко відповіли на поставлені запитання, могли обґрунтувати власну думку та висновки під час обговорення певних текстів та вправ.

Достовірність отриманих кількісних даних узгоджувалася з результатами наших спостережень. Менш розвиненою виявилась, за наслідками експерименту, здатність демонструвати знання з іноземної мови. Ці дані свідчать про потребу учнів старшої школи у реалізації отриманих знань на практиці.

З метою прискорення розвитку комунікативних здібностей студентів слід на уроках іноземної мови вводити різні ситуації, пов'язані з їх життєдіяльністю, а також професійно спрямовані ситуації: призначати чи скасовувати зустріч, уточняти час ділової зустрічі, погоджуватися з чимось, висловлювати незгоду з певним твердженням, приймати чи відхиляти пропозицію.

На кожному занятті мають з'являтися нові граматичні структури, лексичні одиниці, вживання яких в іншомовному мовленні слід підкріплювати інформацією про особливості побудови комунікації у різних соціальних контекстах.

Особливо вагомим результатом упровадження розробленої програми стало суттєве зростання здатності старшокласників ЕГ, порівняно з КГ, демонструвати на практиці різні психологічні підходи до встановлення довірливих стосунків. Старшокласники відзначали, що участь у програмі допомогла їм не тільки покращити здатність до встановлення довіри у міжособистісній взаємодії, але й позбутися багатьох бар'єрів в іншомовному спілкуванні, особистісному розвитку.

На початковому етапі формувального експерименту між компонентами когнітивної та операційно-процесуальної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами у КГ та ЕГ значущих відмінностей не виявлено.

Про ефективність процесу формування когнітивного та операційно-процесуального компонентів психологічної готовності у старшокласників ЕГ ми судили за результатами оцінки їх знань та умінь з англійської мови, які надали нам експерти-вчителі (див. табл. 2). За результатами оцінювання виявлено неоднозначну тенденцію щодо розвитку зазначених компонентів психологічної готовності.

Таблиця 2

**Вплив формувального експерименту на розвиток
у старшокласників когнітивної готовності до оволодіння
іноземними мовами (N=62)**

Групи, етапи експерименту	Рівні сформованості у старшокласників (у %) когнітивного компоненту психологічної готовності:			
	Початковий рівень	Середній рівень	Достатній рівень	Високий рівень
ЕГ на початку	0	17,7	48,4	33,9
ЕГ наприкінці	0	6,5	45,1	48,4
КГ на початку	0	16,1	51,6	32,3
КГ наприкінці	0	14,5	51,6	33,9

Нами відмічено, що за оцінкою вчителів-експертів у 51,6% старшокласників відбулися суттєві зміни у зазначених компонентах психологічної готовності особистості до оволодіння іноземними мовами.

Також нами проведено аналіз змін за окремими показниками когнітивної та операційно-процесуальної готовностей, які відбулись у контрольній та експериментальній групах за результатами формувального експерименту.

За результатами показників на початку експерименту та наприкінці відбулись зміни в обох групах старшокласників. На ключовому етапі між показниками зазначених готовностей до оволодіння іноземними мовами старшокласників КГ та ЕГ виявлено достовірні відмінності, що свідчить про ефективність за-

пропонованої психолого-педагогічної програми з розвитку психологічної готовності до оволодіння іноземними мовами у старшокласників. За показниками розвитку когнітивної та операційно-процесуальної готовностей до спілкування іноземними мовами старшокласники ЕГ випереджають старшокласників КГ.

Отже, сформованість у старшокласників виокремлених вище компонентів визначає такі психологічні якості, які необхідні для продовження іншомовної освіти у вищому навчальному закладі.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, встановлено, що готовність старшокласників до продовження іншомовної освіти у ВНЗ являє собою якісне утворення особистості, яке включає психологічну і лінгвістичну готовності.

Виявлено, що задля формування готовності до іншомовленнєвої діяльності з'являється необхідність урахування психологічних особливостей тих, хто навчається, і сутності самого процесу мовленнєвої діяльності.

Результати експерименту дали змогу встановити психологічну специфіку процесу оволодіння учнями іноземними мовами у старшій школі. Ця специфіка представлена бажанням та готовністю старшокласників до індивідуально-групових імпровізованих форм роботи у вільний від навчального навантаження час, в умовах, максимально наближених до реальних життєвих ситуацій.

Аналіз результатів показників мотиваційної, когнітивної та операційно-процесуальної готовностей до спілкування іноземними мовами засвідчив позитивну динаміку психологічної готовності старшокласників до оволодіння іноземними мовами.

У результаті впровадження експериментальної програми, яка включала психологічний тренінг, рольові ігри, дискусії, практичні заняття, виявлено, що засобами іноземної мови можна здійснювати ефективний вплив на зростання психологічної готовності старшокласників до вивчення іноземної мови. Позитивні результати експериментальних груп свідчать про ефективність використання запропонованих психолого-педагогічних засобів.

Предметом подальших досліджень можуть стати дослідження впливу індивідуальних особливостей особистості, професійної спрямованості на формування психологічної готовності особистості до оволодіння іноземними мовами.

Список використаних джерел

1. Борецька Г. Є. Сучасні технології формування англомовної компетенції в говорінні в учнів основної і старшої школи / Г. Є. Борецька // Іноземні мови. – 2010. – №2. – С. 23–26.
2. Бучацька С. М. Формування психологічної готовності студентів до ділового спілкування іноземними мовами : дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / С. М. Бучацька. Хмельницький, 2009. – 205 с.
3. Гапоненко Л. П. Педагогічні умови формування готовності студентів до іншомовного спілкування / Л. П. Гапоненко // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2002. – Випуск 45. – Частина 1. – С. 77–79.
4. Гринчишин О. М. Щодо науково-теоретичних основ побудови моделі мотивації оволодіння іноземною мовою та методів її експериментального вивчення / О. М. Гринчишин // 36. наук. праць № 23, ч. 1. – Хмельницький : Вид. нац. академії ПВУ, 2002. – С. 301–309.
5. Завірюха А. В. Психологічні проблеми спілкування іноземною мовою у студентів немовних навчальних закладів / А. В. Завірюха // Пробл. загальн. та пед. психології. – 2007. – Т.9. – С. 356 – 360.
6. Знанецкая Е. Н. Проблемы мотивации обучения иностранному языку в высшей школе / Е. Н. Знанецкая, В. Э. Райлянова // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 2(18). – С. 87–91.
7. Зонтова С. Є. Когнітивний підхід до навчання іншомовної лексики / С. Є. Зонтова // Проблеми сучасної педагогічної освіти: зб. наук. праць. – Ялта: РВВ КГУ, 2005. – Вип. 8, ч.2. – С. 89 – 93.
8. Коваленко В. П. Проблема мотивації вивчення іноземної мови та лінгвокультурологічний аспект / В. П. Коваленко, Г. Г. Папура // Вісник ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – 2013. – № 14(273). – С. 117–120.
9. Колода С. О. Шляхи формування комунікативної компетенції іноземною мовою із застосуванням мережевих технологій / С. О. Колода // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / [за заг. ред. проф. В. І. Сипченка]. – Спецвип.7. – Ч. 1. – Слов'янськ: СДПУ, 2011. – С. 174–182.
10. Лозова О. М. Психологічні аспекти засвоєння іноземної мови: навч.-метод. посіб. / О. М. Лозова // Вісник психології і педагогіки. – 2011. – 108 с.
11. Онуфрієва І. Л. Психологічний аспект навчання іншомовного мовлення дорослих / І. Л. Онуфрієва, Л. А. Онуфрієва // Проблеми сучасної психології. – 2010. – Випуск 7. – С. 496–507.
12. Ружин К. М. Реалізація зіставного підходу при вивченні другої іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах / К. М. Ружин // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 3 (16). – С. 69–74.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Boretska G. E. Suchasni tehnologii formuvannya anglomovnoji kompetentsii v govornni v uchniv osnovnoyi i starshoyi shkoly / G. E. Boretska // Inozemni movy. – 2010. – #2. – S. 23–26.
2. Buchatska S. M. Formuvannya psihologichnoyi gotovnosti studentiv do dilovogo spilkuvannya inozemnymy movamy : dis. ... na zdobuttya nauk. stupenya kand. psihol. nauk : 19.00.07 «Pedagogichna ta vikova psihologiya» / S. M. Buchatska. – Hmelnitskiy, 2009. – 205 s.

3. Gaponenko L. P. Pedagogichni umovy formuvannya gotovnosti studentiv do inshomovnoho spilkuvannya / L. P. Gaponenko // Naukovi zapisky. Seriya: Pedagogichni nauky. – Kirovograd: RVTs KDPU im. V. Vinnichenka, 2002. – Vipusk 45. – Chastina 1. – S. 77–79.
4. Grinchishin O. M. Schodo naukovo-teoretichnih osnov pobudovy modeli motivatsiyi ovolodinnya inozemnoyu movoyu ta metodiv yiyi eksperimentalnogo vyvchennya / O. M. Grinchishin // zb. nauk. prats # 23, ch. I. – Hmelniitskiy : Vid. nats. akademiya PVU, 2002. – S. 301 – 309.
5. Zaviryuha A. V. Psihologichni problemy spilkuvannya inozemnoyu movoyu u studentiv nemovnyh navchalnyh zakladiv / A. V. Zaviryuha // Probl. zagaln. ta ped. psihologiyi. – 2007. – T.9. – S. 356–360.
6. Znanetskaya E. N. Problemy motivatsii obucheniya inostrannomu yazyiku v vysshhey shkole / E. N. Znanetskaya, V. E. Raylyanova // Visnik Zaporizkogo natsionalnogo universitetu. – 2012. – # 2(18). – S. 87–91.
7. Zontova S. E. Kognitivnyi pidhid do navchannya inshomovnoyi leksiki / S. E. Zontova / Problemi suchasnoyi pedagogichnoyi osviti: zb. nauk. prats. – Yalta: RVV KGU, 2005. – Vip.8, ch.2. – S. 89–93.
8. Kovalenko V. P. Problema motivatsiyi vivchennya inozemnoyi movy ta lingvokulturologichniy aspekt / V. P. Kovalenko, G. G. Papura // Visnik LNU im. Tarasa Shevchenka. – 2013. – # 14(273). – S. 117–120.
9. Koloda S. O. Shlyahi formuvannya komunikativnoyi kompetentsiyi inozemnoyu movoyu iz zastosuvannyam merezhevih tehnologiy / S. O. Koloda // Gumanizatsiya navchalno-vihovnoho protsessu: zbirnyk naukovykh prats / [za zag. red. prof. V. I. Sipchenka]. – Spetsvip.7. – Ch. I. – Slov'yansk: SDPU, 2011. – S. 174–182.
10. Lozova O. M. Psihologichni aspekty zasvojeniya inozemnoyi movy: navch. - metod. posib. / O. M. Lozova // Visnik psihologiyi i pedagogiki. – 2011. – 108 s.
11. Onufrieva I. L. Psihologichniy aspekt navchannya inshomovnoho movlennya dorosliah / I. L. Onufrieva, L. A. Onufrieva // Problemy suchasnoyi psihologiyi. – 2010. – Vipusk 7. – S.496–507.
12. Ruzhin K. M. Realizatsiya zistavnogo pidhodu pri vivchenni drugoi inozemnoyi movi v zagalnoosvitnih navchalnyh zakladah / K. M. Ruzhin // Visnyk Zaporizkogo natsionalnogo universitetu. – 2011. – # 3 (16). – S. 69–74.

ЧИХАНЦОВА Е. А.

СПЕЦИФИКА ПРОЦЕССА ОВЛАДЕНИЯ СТАРШЕКЛАСНИКАМИ ИНОСТРАННЫМИ ЯЗЫКАМИ

В статье рассматривается роль иноязычного общения по специальности, проблема формирования иноязычных навыков у выпускников школы и определяются уровни сформированности компонентов психологической готовности старшекласников к овладению иностранными языками: мотивационный, когнитивный, операционно-процессуальный. Каждый компонент предусматривает соответствующие умения, сформированность которых является необходимым условием для изучения иностранного языка в образовательной среде. Результаты эксперимента позволили установить психологическую специфику процесса овладения учащимися иностранными языками в старшей школе. Эта специфика пред-

ставлена желанием и готовностью старшеклассников к индивидуально-групповым импровизированным формам работы в свободное от учебной нагрузки время. Позитивные результаты эксперимента демонстрируют эффективность использования представленных психолого-педагогических средств.

Ключевые слова: иностранное профессиональное общение, формирование иноязычных навыков, овладение иностранным языком, формирование иноязычной речи, процесс овладения иностранными языками, профессиональная направленность, психологическая готовность к общению иностранным языком, субъект учебной деятельности.

CHUHANTSOVA E. A.

THE SPECIFICS OF THE PROCESS OF MASTERING A FOREIGN LANGUAGE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

The article examines the role of foreign language communication in the specialty, the problem of foreign language skills in school and graduate the levels of component of psychological readiness of high school students to mastering the foreign languages such as motivational, cognitive, operational and procedural.

Learning a foreign language future professionals should be considered in the light of their future profession. An important task of learning a foreign language for professional purposes is a developing of specialized competence in the areas of professional and situational communication, mastering the latest professional information through foreign sources.

Analysis of the introduction of psychological problems demonstrates the positive dynamics in cognitive, operational and procedural, emotional and volitional seniors experimental group. The experimental results revealed psychological specifics of pupils mastering a foreign language in high school. This specificity is presented desire and willingness to senior individual group improvised forms of work that are close to real life situations.

As a result of the pilot program, which included psychological training, role plays, discussions, workshops, it was found that by means of a foreign language can make an effective impact on the growth of psychological readiness of pupils to study a foreign language. Positive results of experimental groups demonstrate the effectiveness of the proposed use of psycho-pedagogical tools.

Keywords: foreign professional communication, formation of foreign language skills, learning a foreign language, foreign language speech formation, process of mastering foreign languages, professional orientation, psychological readiness to communicate in a foreign language, an educational activity.

Стаття надійшла до редколегії 09.02.2015 року.